

CYMELLA ZE STAREJ SZAFY

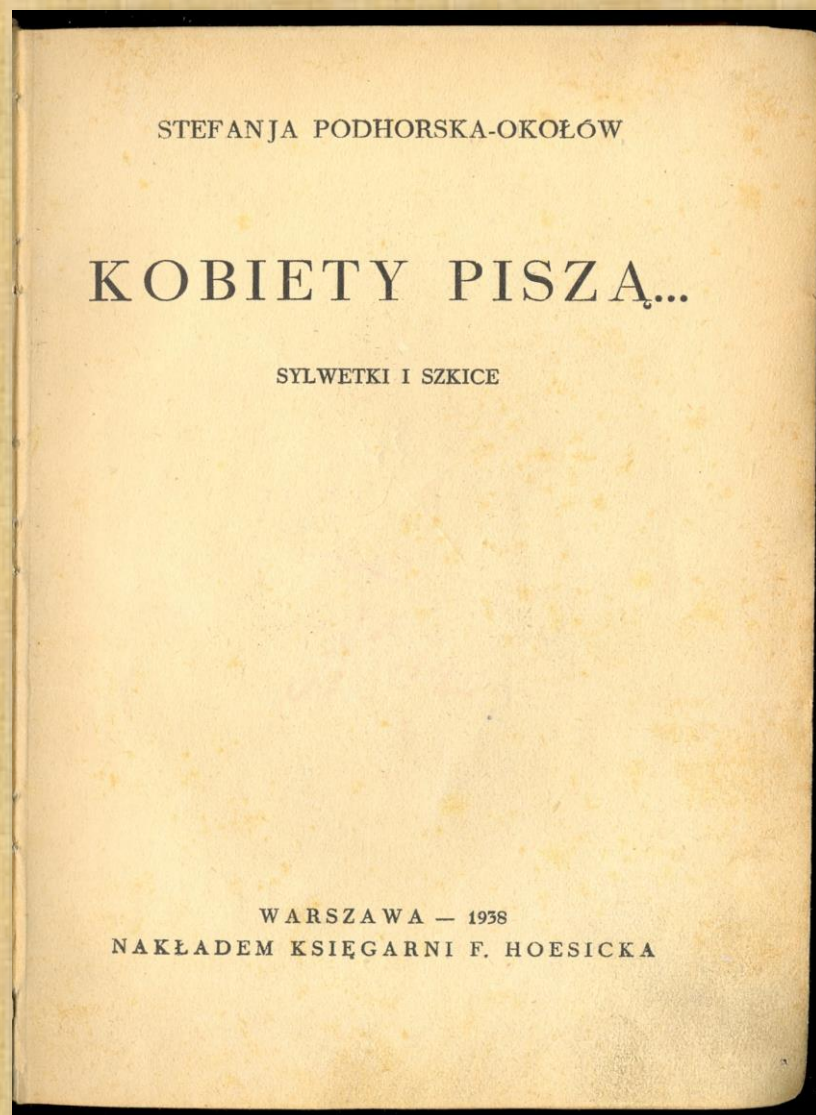
*(Kobiety piszą ... : sylwetki i szkice
Stefanii Podhorskiej-Okołów)*

*ze zbiorów
Biblioteki Publicznej
im. Marii Konopnickiej
w Suwałkach*

Biblioteka Publiczna im. Marii Konopnickiej (Suwałki)

WSTĘP

Wyciągamy z naszej starej szafy kolejną książkę, która jak nam się wydaje może zainteresować czytelnika. Wprawdzie niektórzy mogą nas posądzić o promowanie twórczości kobiet jednak cóż w tym złego jeśli owa promocja ma służyć godnym celom. Bohaterką naszej dzisiejszej prezentacji jest publikacja Stefanii Podhorskiej-Okołów *Kobiety piszą... : sylwetki i szkice*. W tym miejscu chcemy zaznaczyć, iż z jednej strony pragniemy zwrócić uwagę zarówno na autorkę jak i jej dzieło, ale chcielibyśmy też zaakcentować wątki suwalskie związane z tym konkretnym egzemplarzem książki. Publikacja trafiła do naszych zbiorów w grudniu 2014 r. Ze względu na rok wydania przekazano ją do zasobów czytelní, do tzw. Gabinetu Zbiorów.

Karta katalogowa

Drukuj Poprzednia karta Ustaw parametry karty Zakończ Edytuj kartę

Drukuj kartę Następna karta Ustaw drukarkę

PODHORSKA-OKOŁÓW, Stefania (1884-1962). Autor

Kobiety piszą : sylwetki i szkice / Stefania Podhorska-Okołów.
Warszawa : nakł. Księgarni F. Hoesicka, 1938. - 263, [3] s., [12] k. tabl. : il. ; 19 cm.
Pisarze polscy - 19-20 w ; Literatura polska - historia - 19-20 w

821.162.1(091)

PODHORSKA-OKOŁÓW, Stefania (1884-: 1/1 Karta 1 z 1

Strona tytułowa książki S. Podhorskiej-Okołów *Kobiety piszą* oraz zrzut ze strony katalogu Biblioteki Publicznej im. Marii Konopnickiej w Suwałkach

Okołów-Podhorska Stefania (1884-1962)

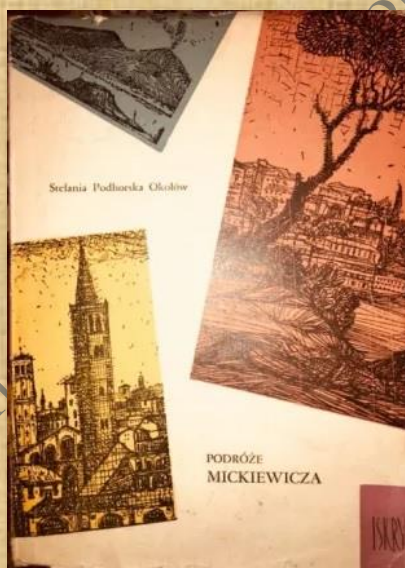
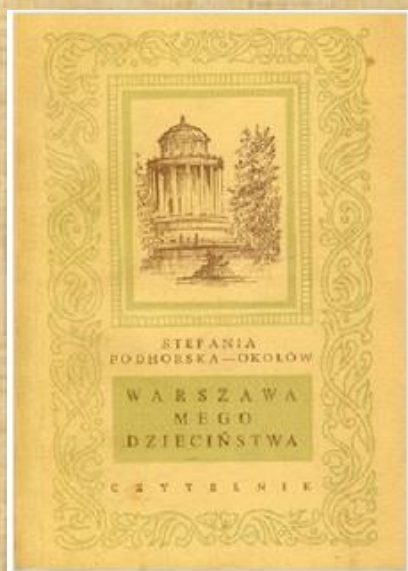
literatka, dziennikarka. Ukończyła w Warszawie pensję Jadwigi Sikorskiej uzyskując patent nauczycielski. Studiowała polonistykę na kursach organizowanych przez Towarzystwo Wyższych Kursów Naukowych. W l. 1900-1912 pracowała jako nauczycielka na pensjach żeńskich a także udzielała lekcji w domach prywatnych.

Pierwsze próby literackie publikowała już w 1902 r. na łamach czasopisma „Bluszcz”. Pisała zarówno poezję, jak też prozę, nowele, szkice o pisarzach, felietony, sprawozdania i recenzje literackie i teatralne. Publikowała we wspomnianym wcześniej „Bluszczu”, „Kurierze Warszawskim”, „Tygodniku lustrowanym”, „Głosie Warszawskim”, „Kurierze Litewskim”, „Myśli Polskiej”.

W l. 1915-1918 przebywała w Rosji pracując jako siostra miłosierdzia.

Źródło: <https://polona.pl/item/portret-stefanii-okolow-podhorskiej,MTE0NTU4Mg/#info:metadata> [Dostęp: 20.02.2019]

W 1919 r. wróciła do Siedlec, gdzie pracowała jako nauczycielka. Po przeprowadzce do Warszawy brała udział w życiu kulturalnym i literackim stolicy, *była postacią znaną i cenioną, zwłaszcza jako redaktorka „Bluszczy”*¹. Okres okupacji przeżyła w Warszawie. W ostatnich latach życia zajmowała się głównie pracą literacką. Była członkiem Związku Literatów oraz Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich. Pochowana została na warszawskim cmentarzu Powązkowskim. Napisała m. in.: „Podróże Mickiewicza”, „Bohater wielkiej przygody”, „Warszawa mego dzieciństwa”.

¹ C. Gajkowska, *Okolów-Podhorska*, „Polski Słownik Biograficzny” 1978, t. 23, s. 687.

Kobiety piszą ... ukazała się w 1938 r. nakładem Ferdynanda Hoesicka.

Jego księgarnia powstała w Warszawie, w 1865 r., gdzie przy ul. Senatorskiej 6, prowadziła pełny asortyment książek pol., dzieł książek w j. fr. i niem., nut oraz czasop. pol. i zagranicznych².

Od 1868 r. Hoesick zajął się również wydawaniem książek, broszur i nut. Specjalizował się głównie w publikacjach dla dzieci i młodzieży. Co ciekawe, częstokroć ten sam tytuł ukazywał się w różnych mutacjach, tj. z ilustracjami lub bez, na lepszym lub gorszym papierze, w różnych rodzajach opraw. Zmiany te przekładały się bezpośrednio na cenę książki.

W 1913 H. sprzedał księgarnię i wydawnictwo z prawem używania dotychczasowego brzmienia firmy warszawskiemu lekarzowi dr Stanisławowi Markusfeldowi, który ją nabył dla swego syna Stefana, a do prowadzenia zaangażował pracowników księgarni J. Mortkowicza, braci Mariana i Szymona Sztajnsbergów³.

Źródło fot.: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/33/Ferdynand_Hoesick.jpg [Dostęp: 20.02.2019]

² *Encyklopedia wiedzy o książce*, red. nacz. A. Birkenmajer, B. Kocowski, J. Trzynadłowski, Wrocław 1971, szp. 884.

³ Tamże, szp. 884.

Herminia Naglerowa.

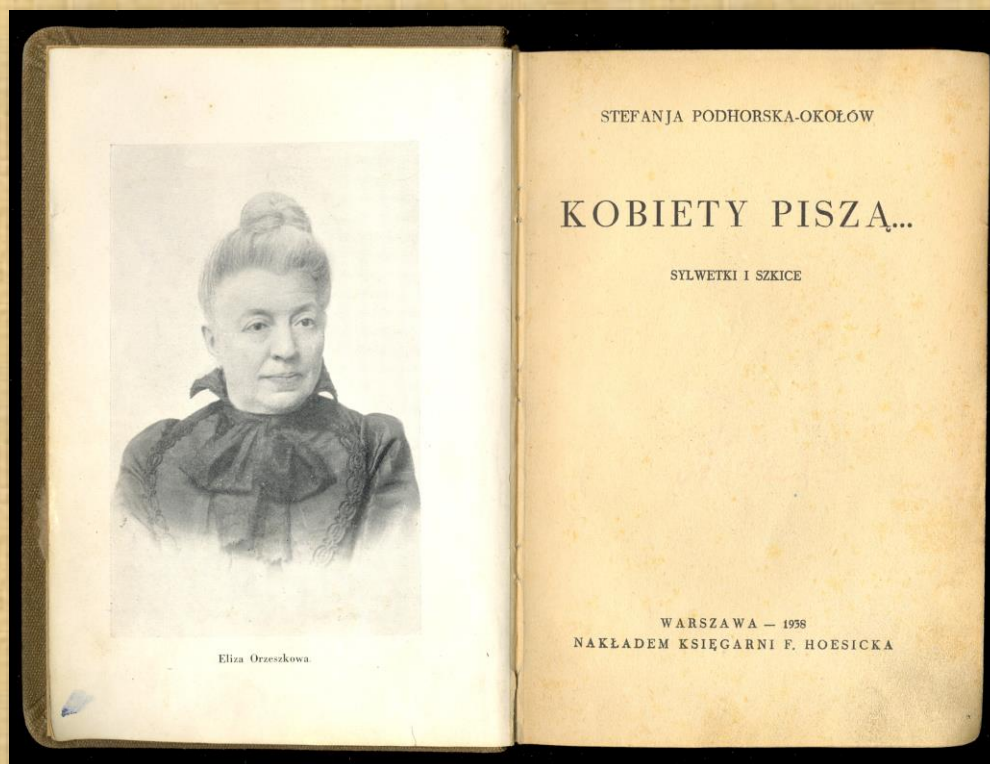

Ewa Szelburg-Zarembina.

Eliza Orzeszkowa.

Książka zawiera 263 strony liczbowane (paginacja arabska) a także 12 k. w postaci wklejek z fotografiami przedstawiającymi polskie pisarki, których sylwetkom poświęcono tę publikację. Znajdujemy tu podobizny m. in.: Maryli Wolskiej, Zofii Nalkowskiej, Ewy Szelburg-Zarembiny czy Herminii Naglerowej.

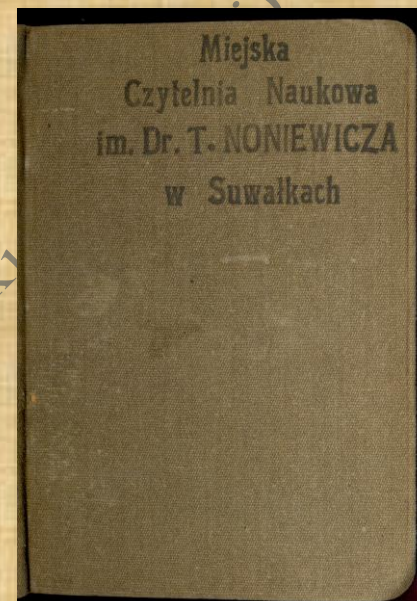
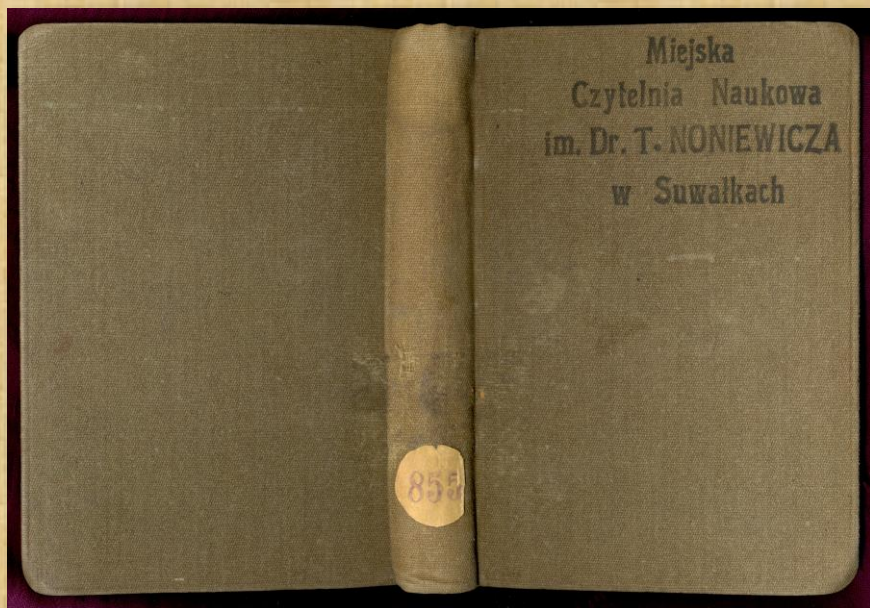

Stronę tytułową, na której rozmieszczono informacje dotyczące autora, tytułu, miejsca i roku wydania oraz wydawcy książki, poprzedza frontyspis z podobizną Elizy Orzeszkowej.

FRONTYSPIS:

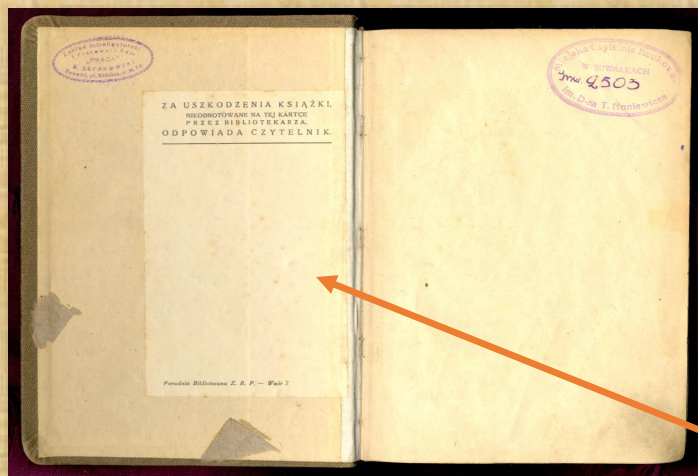
- rycina poprzedzająca kartę tytułową książki
- w starych drukach: ozdobna karta tytułowa wykonana techniką miedziorytniczą

Źródło: <https://sjp.pwn.pl/sjp/frontyspis;2558615.html> [Dostęp: 20.02.2019]

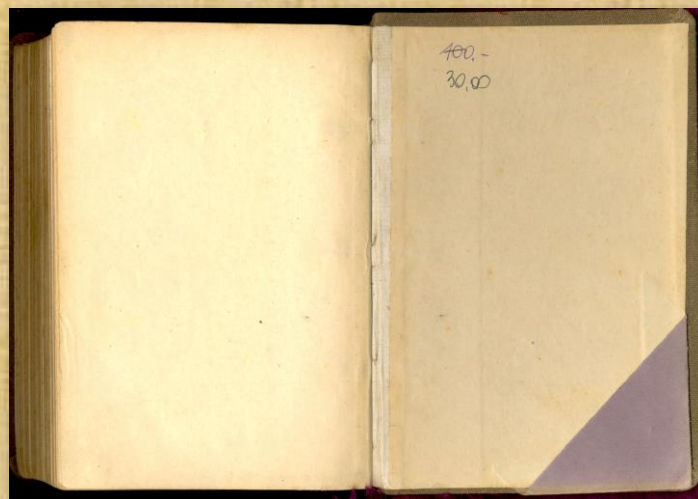

Oprawa twarda, płócienna w kolorze oliwkowego brązu. Na grzbiecie numer inwentarzowy książki, pod którym funkcjonowała w zasobach suwalskiej Czytelni Naukowej. Dodatkowo grzbiet wzmocniony kapitałą. Wkład książki szyty. Na przednim licu okładki znak własnościowy w formie inskrypcji: *Miejska Czytelnia Naukowa im. Dr. T. Noniewiczza w Suwałkach.*

Biblioteka Publiczna im. Marii K...

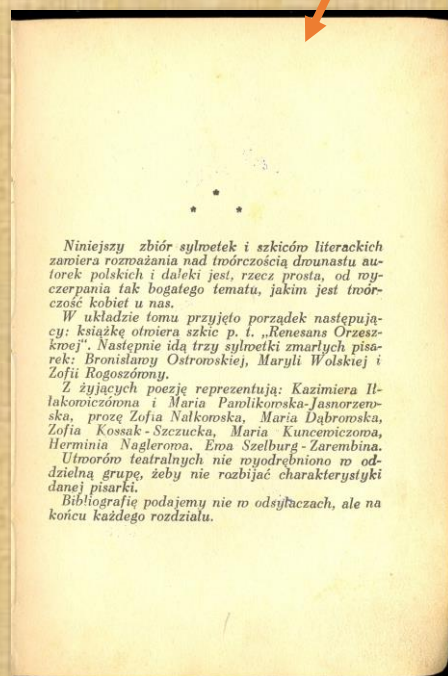
Okladkę z blokiem książki łączą wyklejki, przy czym pełnią one bardziej rolę elementów zespalających książkę niż zdobiących ją.

Zainteresowanie mogą budzić znaki proveniencyjne w postaci pieczęci znajdujących się na przedniej wyklejce. Dodatkowo wklejono tam niewielką kartkę (druk używany w bibliotekach) służącą do odnotowywania informacji o wszelkich fizycznych uszkodzeniach książki.

Tekst główny otwiera krótki wstęp od autorki. Dodatkowym źródłem informacji jest spis treści ulokowany na końcu książki.

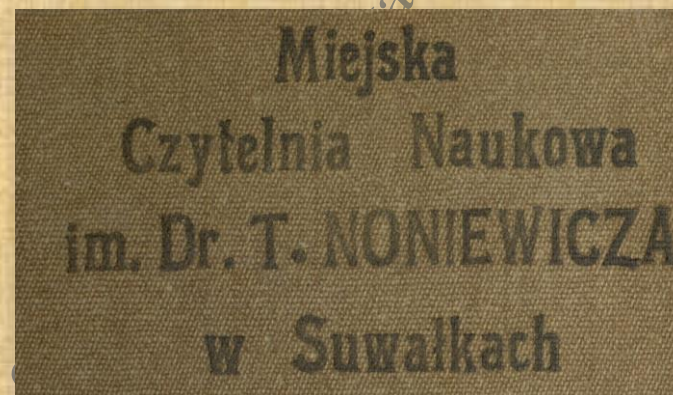
Z niego dowiadujemy się, iż w pracy przedstawiono 12 sylwetek polskich pisarek tworzących w czasach współczesnych Stefanii Podhorskiej-Okolów. Autorka wzbogaciła każdy rozdział dodatkowo o krótki wykaz prac literatek (jest to rodzaj bibliografii podmiotowej).

SPIS RZECZY	
* * *	5
RENEANS ORZESZKOWEJ	7
BRONISŁAWA OSTROWSKA	12
MARYLA WOLSKA	
I. Dżbanek malin	20
II. Ostatnia Sybilla	25
ZOFJA ROGOSZCÓWNA	36
KAZIMIERA IŁAKOWICZÓWNA	
I. Od liryki do epiki, od weltszmeru do dogmatu	44
II. Dramat za ścianą	58
III. Z głębi serca	64
IV. Popiół i perły	68
V. Słowik litewski	75
MARJA PAWLIKOWSKA	
I. Pod zasiew gwiazd	80
II. Placząca syrena	87
III. Poezja nie poszła w las	95
SZTUKI TEATRALNE	
Zalotnicy niebiescy	99
Egipska pszenica	101
Powrót mamy	106
Dowód osobisty	110
Nagroda literacka	116

ZOFJA NALKOWSKA	
I. Wiedza o człowieku	120
II. Świat w sercu	129
III. Granice między dialektyką a sztuką	134
SZTUKI TEATRALNE	
Dom kobiet	140
Dzień jego powrotu	143
Niedobra miłość	148
MARJA DĄBROWSKA	
I. Patos pracy	155
II. Samowiedza granic	161
III. Noce i dnie	168
ZOFJA KOSSAK-SZCZUCKA	
I. Orle spojrzenie	180
II. Sen o wielkości	186
III. Krzyżowcy	194
MARJA KUNCEWICZOWA	
I. Twarz mężczyzny	206
II. Miłość panińska	208
III. Cudzoziemka	211
IV. Nieobliczalność powszedniości	217
HERMINIA NAGLEROWA	
I. Motyw księżycy	224
II. Tragizm konieczności	228
III. Afirmacja człowieka	231
EWA SZELBURG-ZAREMBINA	
I. Poemat o ziemi	246
II. Chwała św. Weroniki	251
III. Sygnały	254
IV. Nowoczesny romantyzm	258

Suwalski akcent w publikacji stanowią znaki proveniencyjne (własnościowe) w postaci pieczęci, m. in. miejskiej czytelnicy naukowej oraz napisu na przednim licu okładki.

PROWENIENCJA (łac. provenio = pochodzę), pochodzenie: rodowód książki; udokumentowane **znakami własnościowymi** wiadomości o jej poprzednich właścicielach lub dawnej przynależności do zbioru bibliotecznego.

Źródło inf.: *Encyklopedia wiedzy o książce*, red. A. Birkenmajer, B. Kocowski, J. Trzynański, Wrocław 1971, szp. 2005.

Znaki własnościowe widoczne na egzemplarzu książki stanowią cenny materiał informacyjny dla badaczy historii bibliotek, księgozbiorów i ich właścicieli, czytelnictwa czy historii w ogólności.

Jak czytamy na kartach „Encyklopedii wiedzy o książce” genezę *Z. w. k.* wywodzi się z chęci zabezpieczenia książki przed zgubieniem, kradzieżą itp.; u jego źródeł leżał też niewątpliwie pewien element dumy, płynący z faktu posiadania książki szczególnie rzadkiej i cennej (...). Za najstarszy *Z. w. k.* uważa się glinianą tabliczkę z imieniem faraona Amenhotepa (Amenofisa) III (zm. ok. 1377 p. n. e.), przechowywaną w British Museum. (...). Pieczętka biblioteczna stała się w późniejszym okresie (XIX-XX w.) najpopularniejszą postacią *Z. w. k.*⁴.

Odmianą znaku własnościowego jest **ekslibris**, którego geneza wywodzi się od herbu malowanego na kartach ksiąg rękopiśmiennych w charakterze znaku własnościowego co najmniej od połowy XIV w. (...) E. w postaci naklejanej kartki pojawił się w zach. Europie pod koniec XV w.⁵

Fragment kolekcji ekslibrisów Biblioteki Publicznej im. Marii Konopnickiej w Suwałkach

⁴ Encyklopedia wiedzy o..., szp. 2627-2628.

⁵ Tamże, szp. 653.

Kobiety piszą... trafiła do zbiorów suwalskiej czytelnicy naukowej nie wcześniej niż w 1938 r. Jakże były jej dalsze losy,

kto sięgał po nią na półce i ilu miała czytelników trudno w tej chwili określić. Nie jesteśmy też w stanie powiedzieć co działo się z nią podczas II wojny światowej. Natomiast możemy stwierdzić, iż po 1945 r. znalazła się w zbiorach Miejskiej Biblioteki Publicznej w Suwałkach. Do inwentarza wpisano ją 25 września 1947 r. zaś wykreślono z niego 10 stycznia 1968 r. Po czym, 23 lipca 1984 r. trafiła do działu Zbiory Specjalne. Jednak już 4 lutego 1986 r. w wyniku selekcji wypisano ją z ksiąg inwentarzowych, zapewne z intencją przekazania do czytelnicy. Ponad 20 lat „przeleżakowała” na półkach, by w 2014 r. znaleźć się ponownie w zbiorach suwalskiej biblioteki, tym razem jednak w czytelnicy książek, w tzw. Gabinetcie Zbiorów.

Skąd te informacje? - zapyta czytelnik. Otóż wskazują na to właśnie wspomniane wcześniej znaki proveniencyjne, w tym przypadku pieczęcie biblioteczne a kolejnym źródłem informacji o losach publikacji są księgi

inwentarzowe oraz protokoły ubytków.

Podczas wojny Czytelnia Naukową spotkał los wielu naszych instytucji i ludzie którzy mieli ją w pieczy powyjeżdżali, książki Niemcy rozciągali, pozostały tylko szczątki zdekompletowane dzieła, poszczególne tomy, stos makulatury.

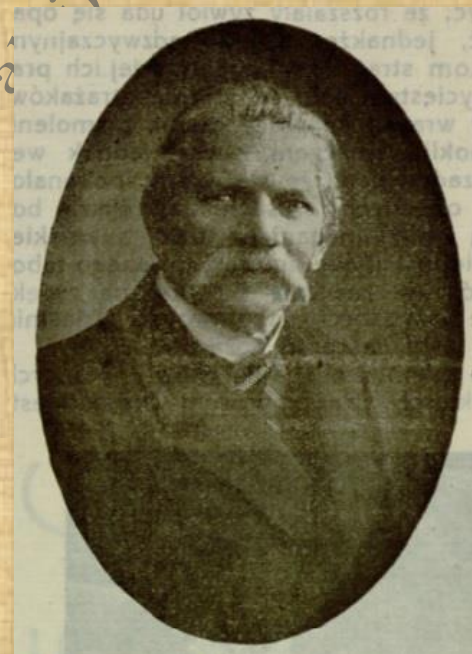
Niewiele dało się ocalić, niewiele dzieł skompletować, jednak kilkaset tomów pozostało.

Staraniem grona osób już po wojnie bolszewickiej postanowiono wznowić działalność Czytelni Naukowej; skompletować wartościowe wydawnictwa, ocalić z resztek co się da, zaopatrzyć w cenne o poważnej i naukowej treści dzieła o charakterze ogólnym, nadać czytelni charakter publiczny, udostępnić ją jaknajszerszymi warstwom.

I jeszcze kilka słów o wspomnianej już Miejskiej Czytelni Naukowej, której wielkim orędownikiem był dr Teofil Noniewicz – jej późniejszy prezes, a także patron.

W suwalskiej prasie międzywojennej czytamy, iż na Czytelnię Naukową należy patrzeć, jako na zaczątek przyszłej biblioteki publicznej w Suwałkach, do czego gród nasz, liczący 20 tys. mieszkańców, powinien mieć pretensję.⁶

W innym miejscu tegoż tekstu autor wspomina o wojennych i powojennych (mowa oczywiście o I wojnie światowej) losach tej instytucji.

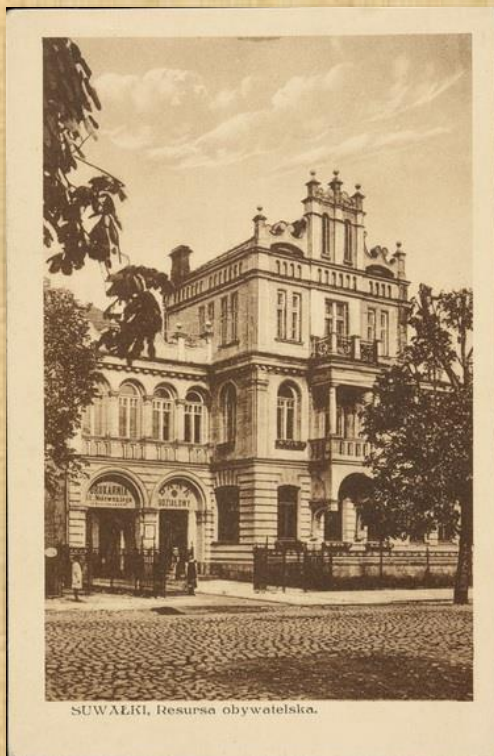

Dr Teofil Noniewicz
(1851-1928)

Źródło: Jednodniówka wydana z okazji 50-letniego jubileuszu istnienia Ochotniczej Straży Pożarnej w Suwałkach w dniu 17 maja 1931 r., Suwałki 1931, s. 9.

⁶ „Dziennik Suwalski” 1926, nr 60, s. 4.

Na podstawie informacji zawartych w monografii „Suwałki : miasto nad Czarną Hańczą” wiadomo, iż protoplastką Miejskiej Czytelni Naukowej im. Dr. T. Noniewicza była otwarta 17 września 1906 r. Czytelnia Naukowa, która jak pisze Janusz Kopciał miała *odegrać ważną rolę w propagowaniu czytelnictwa, literatury i nauki w Suwałkach*⁷.

Niestety, I wojna światowa przerwała rozwój tej instytucji i dopiero w 1922 r. dzięki patronatowi (również finansowemu) doktora Teofila Noniewicza udało się doprowadzić do jej reaktywacji.

Siedzibą czytelni był budynek resursy. Księgozbiór liczący początkowo 548 woluminów sukcesywnie powiększano, by w roku 1939 osiągnąć około 5 tys. pozycji. *Głównym źródłem utrzymania były (...) opłaty członkowskie i abonamentowe od czytelników. Władze miejskie przez cały okres, w zależności od zasobności kasy, dofinansowywały jej działalność*⁸.

Budynek Resursy obywatelskiej. Pocztówka z okresu 1925-1939.

Źródło: <https://polona.pl/item/suwalki-resursa-obywatelska,NzIwNzUzNTc/#info:metadata>
[Dostęp: 20.02.2019]

⁷ Suwałki : miasto nad Czarną Hańczą, red. J. Kopciał, Suwałki 2005, s. 253.

⁸ Tamże, s. 391.

Reklama zakładu introligatorskiego B. Szpakowskiego. Źródło: „Dziennik Suwalski” 1926, nr 60, s. 4.
<http://pbc.biaman.pl/Content/10313/Dziennik%20Suwalski%20nr%2060%203%20maja%201926%20str%201%20-%204.pdf> [Dostęp: 20.02.2019]

I jeszcze jeden suwalski akcent dotyczący tego konkretnego egzemplarza książki Stefanii Podhorskiej-Okolów. Otóż jak wskazuje pieczęć na wyklejce oprawy publikacji zajął się suwalski zakład introligatorski mieszczący się przy ulicy Kościuszki 50 a należący do B. Szpakowskiego. Tak więc płócienna okładka w kolorze oliwkowym oraz napis na jej przednim licu to najprawdopodobniej zasługa wspomnianego warsztatu introligatorskiego.

BIBLIOGRAFIA

- „Dziennik Suwalski” 1926, nr 60.
- *Encyklopedia wiedzy o książce*, red. A Birkenmajer, B. Kocowski, J. Trzynałowski, Wrocław 1971.
- Gajkowska C., *Okolów-Podhorska*, „Polski Słownik Biograficzny” 1978, t. 23.
- *Jednodniówka wydana z okazji 50-letniego jubileuszu istnienia Ochotniczej Straży Pożarnej w Suwałkach w dniu 17 maja 1931 r.*, Suwałki 1931.
- Podhorska-Okolów S., *Kobiety piszą ... : sylwetki i szkice*, Warszawa 1938.
- *Suwałki : miasto nad Czarną Hańczę*, red. J. Kopciał, Suwałki 2005.

NETOGRAFIA

- <http://pbc.biaman.pl/Content/10313/Dziennik%20Suwalski%20nr%2060%203%20maja%201926%20str%201%20-%204.pdf> [Dostęp: 20.02.2019]
- <https://polona.pl/item/portret-stefanii-okolow-podhorskiej,MTE0NTU4Mg/#info:metadata> [Dostęp: 20.02.2019]
- <https://polona.pl/item/suwalki-resursa-obywatelska,NzIwNzUzNTc/#info:metadata> [Dostęp: 20.02.2019]
- <https://sjp.pwn.pl/sjp/frontypis;2558615.html> [Dostęp: 20.02.2019]
- https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/33/Ferdynand_Hoesick.jpg [Dostęp: 20.02.2019]

**Dziękujemy za uwagę
i zapraszamy do korzystania z naszych zbiorów**

**Biblioteka Publiczna
im. Marii Konopnickiej
ul. Emilii Plater 33 A
16-400 Suwałki**

<http://bpsuwalki.pl>

<http://digi.bpsuwalki.pl>

e-mail: sekretariat@bpsuwalki.pl

czytelnia@bpsuwalki.pl

digi@bpsuwalki.pl

sekretariat: tel. 87 565-62-46

czytelnia: tel. 87 565-62-46 w. 23